

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARI ALT KOMİSYONU TUTANAKLARI

20 Şubat 2020 Perşembe

KONU

-Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun değerlendirilmesine
ilişkin görüşmeler

20 Şubat 2020 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.36

BAŞKAN: Hüseyin YAYMAN (Hatay)

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Değerli milletvekillerim, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Çok Değerli Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz ve heyeti, çok değerli gazeteci arkadaşlar, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun çok değerli emekçileri, çalışanları; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bugün, Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu’nu değerlendirmek için toplanmış bulunmaktayız, gündemimiz yoğun. 9 Kasım tarihinde Elâzığ Cezaevine heyet olarak ziyarette bulunmuştuk, araya yoğun takvimler girdi, raporumuzu ancak bugün değerlendirebiliyoruz.

Ben sözlerimin başında çok kısa birkaç hususu belirtip sonra sizlerin değerli katkılarınızı, kritiklerinizi ve görüşlerinizi almak istiyoruz.

Değerli milletvekillerimiz, her zaman, her toplantımızda söylüyoruz, artık siz de bunu ezberlediniz ama tekrar etmekte fayda var. Biz, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Hükümlü ve Tutuklu Alt Komisyonuyuz. Biz, bu Komisyonda çalışırken parti rozetlerimizi bir kenara bırakarak insan hakkını, onurunu ve şerefini önde tutarak bir çalışma içerisinde olmayı prensip edinmişiz ve bu anlamda gerçekten ben, Komisyon üyelerimize şükranlarımı sunuyorum. Siyasi partilerimiz farklı olsa da görüşlerimiz farklı olsa da insan konusunda, insan hakları konusunda bir duyarlılığımız var. Ben, bu Komisyondaki tüm arkadaşların bu hassasiyetleri için tekrar teşekkür ediyorum.

Biz, Hükümlü ve Tutuklu Alt Komisyonu olarak yoğun bir program içerisindeyiz. Sanırım, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında en yoğun çalışan alt komisyonlardan bir tanesiyiz. Cezaevlerine gidiyoruz, önce Ankara Sincanla başladık; sonra Silivri, Diyarbakır, Elâzığ ve diğer cezaevleriyle programlarımıza devam ediyoruz. Pazartesi günü de inşallah Kırıkkale Cezaevine gideceğiz ve daha sonra yine, bugünkü toplantımızda taslak program üstünde de bir fikir teatisinde bulunabiliriz. Biz istiyoruz ki kararlarımızı ortak akılla ve istişareyle, bir müzakereyle yürütelim. Bu noktada tabii ki hepimizin ortak hedefi “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” prensibinde olduğu gibi yani “İnsanı yaşat ki insanlık yaşasın.” diyerek hep birlikte ülkemizin ve milletimizin sorunları konusunda, bizi ilgilendiren konularda bir değerlendirme yapmak ve yasama organı olarak yürütmeye yol göstermek. Eksikler, hatalar varsa bunları değerlendirme konusunda öz güvenle çalışan bir Komisyonumuz var.

Bugün Elâzığ Cezaevi Raporu’nu değerlendireceğiz. Tabii, ben de bu raporu okudum. Emegi geçen arkadaşlara çok teşekkür ediyorum. Gerçekten, çok güzel ve çok nitelikli bir değerlendirme yapılmış, orada dile getirilen tüm görüşler ifade edilmiş. Bu çok çok değerlidir, önemlidir. Burada, görüş yerindeki saatin durmasına kadar ayrıntılı bir husustan başlayarak, cezaevindeki tutuklu ve hükümlülerin sayısının fazla olması, yemeklerin niteliği, annesiyle beraber kalan çocukların durumu ve insanların revire giderken karşılaştıkları muamelelerle ilgili çok kapsamlı, çok nitelikli değerlendirmeler var. Ben bu değerlendirmeleri çok önemsiyorum.

Zamanın da darlığından hareketle şöyle bir usul öneriyorum: Arzu ederseniz, Taner Bey -bizimle beraberdi zaten- bu raporumuzdan bazı pasajları okuyabilir ama “Yok, bizim zaten buna dair bir kanaatimiz var.” dersiniz -herkes zaten oradaydı ve raporumuz da ortada- herkes ödevine çalışmışsa doğrudan görüşleri alarak, zamanlamayı da doğru yaparak ve zamanı da efektif kullanarak bir yöntem izleyebiliriz. Hangisini yapalım?

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Bence gerek yok, okuduk.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Okumaya gerek yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Tamam, çok iyi. Ben katkılarınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Gerçekten, neredeyse her toplantıda söylüyorum yani Türkiye’nin, 90’lı yıllardaki, 80’li yıllardaki insan hakları ihlallerinden ve işkence iddialarından, bugün, bir cezaevindeki saatin durmuş olmasına gelmiş olması toplamda Türkiye Cumhuriyeti devletinin bu meselede aldığı mesafeyi göstermektedir. Bu çok önemlidir. Eksikler olabilir, hatalar olabilir -burada yürütmeden arkadaşlar var- bizim de görevimiz bu eksikleri, hataları söylemek ve Meclisin denetim yetkisiyle bu sorunların giderilmesi için çalışmak. Çünkü hakikaten, devletimizi milletimiz karşısında ayıplı hâle getirecek uygulamalara hepimiz karşıyız ve orada, cezaevlerinde yasanın, hukukun ve teamüllerin ötesinde birtakım şahsi davranışları kabul etmemiz mümkün değildir. Bu anlamda, biz bu konuda yani cezaevindeki kütüphanelerdeki kitap sayısına, kitapların alınmasına, mahkûmların nakillerinden revir meselelerine kadar bu meseleleri... Zaten Bakanlığımız da bu konuda gerçekten çok öz güvenli ve kompleksiz hareket ediyor. Ben bunun önemli olduğunu düşünüyorum. Bu ortak akılla, bu duygudaşlıkla bugünkü raporu ele alacağız.

Ben katkılarınız için şimdiden teşekkür ediyorum. Bu yoğun Meclis mesaisinde burada olmanızı değerli buluyorum ve şimdi sizlerin katkılarını alacağız.

Şimdi kameraları gerekli görüntüleri aldıktan sonra dışarı alacağız ve biz kendimiz burada değerlendirmemizi yapmaya devam edeceğiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Benim bir önerim var, ne dersiniz Başkanım, bugüne kadar olmayan bir şey yapalım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar, değerli Bakanlık temsilcileri, basın mensupları; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Tabii, bugüne kadarki uygulamada hep rapor gelirdi, biz görüşlerimizi belirtirdik, Adalet Bakanlığı temsilcileri, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdüğü ve diğer yetkili arkadaşlarımız bizim görüşlerimiz üzerine biraz yorum yaparlardı. İsterseniz tam tersini yapalım bugün. Rapor önümüzde, biraz önce dediğiniz gibi artık bunun bir partisi yok. Değerli cezaevi temsilcileri, müdür arkadaşımız, müdür yardımcısı arkadaşlarımız ne diyecekler, bir onları dinleyelim. Yani âdeta...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Tersinden...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tersinden yani bugün bu raporda önce bir onları dinleyelim. Acaba biz mi yanlış yapıyoruz, ne yapıyoruz; bence arkadaşlarımızı bir dinleyelim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Ben prensip olarak, kategorik olarak itiraz etmiyorum, olabilir. Benim tek ricam şu: Lütfen, söz alan arkadaşlarımız, hayatın olağan akışı içerisinde, yani yirmi dakika burada konuşulursa... Konuşalım, burası konuşma yeri, Mecliste herkes fikrini söylemeli. Ne diyoruz, işte Voltaire’nin meşhur sözü var “Söylediklerinizin hiçbirine katılmıyorum ama söz söyleme hakkınızı sonuna kadar savunuyorum.” ama biz eğer İnsan Hakları Komisyonuyusak birbirimizin de hakkını gözeterek zaman meselesinde ben sizi sadece biraz özenli davranmaya davet ediyorum. Olabilir, diğer arkadaşlar ne diyorlarsa, biz İnsan Hakları Komisyonuyuz, dinleyebiliriz. Bir beş dakika, mesela ne anlatacak...

Ben Gürsel Bey’e de teşekkür ediyorum, bizim Komisyonumuzda olmamasına rağmen geldi. Elâzığ’la ilgili onun duyarlı olduğunu biliyoruz. Aslında sizi oraya da davet edebilirmişiz, Elâzığ’da Komisyonumuzla gelebilirmişsiniz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet, İrfan Bey buyurun.

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Herkese iyi günler diliyorum.

Şimdi, bugüne kadar Sincan, Silivri, Bakırköy, Diyarbakır, Elâzığ, Düzce, buraları gezdik. Bugünkü, Elâzığ’la ilgili, gerçekten de çok güzel bir rapor, çözümleri de var. Diğer gittiğimiz cezaevlerinde sorunlar belli, çözümler belli ama ben şunu merak ediyorum, Cezaevleri Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcılarından: Bugüne kadar o diğer cezaevleriyle ilgili ne tür şeyler yapıldı? Bunu merak ediyorum, teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet, ben teşekkür ederim.

Biliyorsunuz son toplantıda Bakanımızla görüşme konusunda bir şeyimiz vardı bu geri dönüşleri, “feedback”leri takip etmek bağlamında, bu çok önemli, hani biz konuşuyoruz uzay boşluğuna gitmesin diye, bu anlamda bunu arkadaşlardan da dinleyebiliriz. Diğer arkadaşlar ne diyor? Yılmaz Beyi dinleyelim mi?

Bence, münhasıran Elâzığ’ı konuşalım.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Usulü bozmayalım, bir şeye alıştık, tersi biraz şey olabilir gibi geliyor bana.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Yok, böyle Ortodoks düşünmeyin.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Tamam Başkanım, olur.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – “Ortodoks düşünme” ne demek?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Yani katı düşünme.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – O “Katolik” değil miydi Hocam?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – HDP’li arkadaşlar bilirler o jargonu.

Evet Yılmaz Bey, Elâzığ’la ilgili şimdi nedir durum? Bu raporu siz de okudunuz. Ne diyorsunuz bu yazılanlara? Sizi biraz dinleyelim bir beş dakika, rica ederim.

Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli katılımcılar; ben de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Elâzığ raporunu biz de inceledik, gerçekten bize de ciddi katkılar sunuyor. Bizim için cezaevi İnsan Hakları Alt Komisyonu inceleme raporları önemli gerçekten. Şimdi, bazen, birtakım şeyleri belki göremeyebiliyorsunuz ya da fark edemeyebiliyorsunuz, dışarıdan farklı bir gözün denetlemesi ve öneriler sunması bizim için önemli gerçekten.

Daha önceki raporlarda acilen halletmemiz gereken önerilerin birçoğu, yapılabilecek olan birçok şey yapılmış durumda. Örneğin, Sincan raporundan bahsedildi, işte sularla ilgili, paslı akmasıyla ilgili birtakım sıkıntılar vardı, ısınmayla ilgili sıkıntılar vardı. Rapor sonrasında derhâl müdahale edilerek kısa süre içerisinde o mesele halledildi. Örneğin, bir önceki değerlendirme raporunda Diyarbakır raporu değerlendirilmişti, orada aile görüş yeri gerçekten de -bizim arkadaşların da gözlemlediği- kötü durumdaydı orası, ihalesi yapıldı, sanıyorum yakın zamanda, bir on-on beş güne kadar farklı....

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Biz sizden WhatsApp’tan fotoğraflarını istiyoruz Sayın Genel Müdür.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Bitmiş halini gönderelim Sayın Başkanım çünkü şu anda hem inşaat hem tefrişat yapıyor. Bittikten sonraki hâlini inşallah gönderelim, sanıyorum on beş güne kadar tamamlanmış olur.

Yine, sıcak suyla ilgili yetersizlikten, süre kısıtlılığından bahsedilmişti raporda. Onunla ilgili olarak da gerekli ödenek temin edildi. Aynı şekilde soğuk su yetersizliğinden de raporda bahsedilmişti. Şebeke suyunun yetersiz kalması, kuyu sularının, kuyulardan alınan suyun da yetersiz kalması nedeniyle yeni hatlar çekilmesi gerekiyordu. Onunla ilgili olarak da gerekli ödenek tahsisi yapıldı, ihale süreci içerisinde, kısa sürede halledilecek o mesele de. Dolayısıyla, gerçekten, Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun raporlarını çok önemsiyoruz.

Elâzığ raporuna gelecek olursak; malum, Elâzığ'da eski yapım E tipi cezaevimiz var ve çocuk eğitimevi var. Onun dışındaki, diğer, kadın kapalı cezaevi, 1 no.lu yüksek güvenlikli ve 2 no.lu yüksek güvenlikli ve T tipi cezaevlerimiz yeni yapım cezaevleri. Yeni olduğu için, örneğin su tesisatından kaynaklı bir sıkıntı tabii ki yoktur yani fiziki imkânları yeni olduğu için daha iyi durumda.

Burada önerilen, eleştirilen birkaç konuya, ben -zaman kısıtlılığı nedeniyle- değinmek istiyorum. Kamerayla izlenmesi başlığı altında şunları söyleyebilirim: Ortak kullanım alanı ve havalandırma bahçeleri güvenlik maksatlı olarak güvenlik kamerasıyla izlenmektedir ama mahremiyeti ihlal edecek şekilde kamera yerleştirilmesi kesinlikle söz konusu değildir. Ortak alandaki banyo ve tuvalet kapılarının görülmesi güvenlik bakımından önemlidir yani dış kısmın görülmesi önemlidir yoksa banyo içerisinde, yatak odasının, tuvaletin içinin kamerayla izlenmesi asla söz konusu değildir. Bunun sebebi de şu: Örgüt veya bazı suç gruplarına dâhil kişiler tarafından işlenecek suçlara karşı kontrol maksatlı olarak bu izleme yapılmaktadır, güvenlik maksatlı olarak yapılmaktadır. Çünkü havalandırma bahçesinde ya da ortak alanda kameranın görmediği bir alanda -tuvalet, banyo dâhil- şiddet ya da cinsel saldırı gibi... Dolayısıyla eğer tuvalete ya da banyoya 2 kişi birlikte girmişse buna güvenlik açısından derhâl müdahale edilmektedir. Bu maksatlı olarak tamamen; ortak alanlarda asla mahremiyetin ihlal edilmesi söz konusu değildir.

Diğer bir eleştiri konusu, ziyaret süreleriyle ilgili olan kısım. Malum, ziyaret süreleri yetişkinlerde yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere kurum idaresi tarafından belirlenmektedir. Bu süre, ziyaretin başladığı saatte başlatılmaktadır. Yani bunda, uygulamamızda sıkıntı yoktur. Bazen şöyle bir sıkıntı olabilir: Atıyorum, daha önce ziyaret süresi bir saatken, mevcutların kalabalıklaşması nedeniyle, zaman ayarlaması bakımından süre bir saatten kırk beş dakikaya indirilmiş olabilir idare ve gözlem kurulu kararıyla çünkü yoğun bir sirkülasyon ve ziyaretçi trafiği olunca mesai saatleri içerisinde o süreyi ayarlamamız gerekiyor. Bundan kaynaklı olarak bir saatten kırk beş dakikaya indirilmişse, bu, sanki on beş dakikası ziyaret yerine ulaşırken gitti gibi algılanmış olabilir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kırk beş değil yirmi beş dakika Sayın Başkan, mahpuslar “Bize kalan yirmi beş dakika.” diyor.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Yani yasa gereği yarım saatten az olmaması lazım, olamaz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – “Yirmi beş” dediler.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Mesela Silivri Cezaevi kampüsüne yılda 1 milyon 250 bin kişi ziyarete geliyor ya da Sincan Cezaevi kampüsüne 700 bin kişi ziyaret için geliyor, Elâzığ'da yılda 180 bin kişi ziyarete geliyor. Yani, bizim toplumumuzda, tabii, aile ilişkileri daha sıkı olduğu için, cezaevine düşmüşse bir kişi sadece yasal görüşme hakkı olanlar değil mahalleden diğer komşular da cumhuriyet savcısından izin almak suretiyle mutlaka ziyaret etmek istiyorlar. Dolayısıyla, hani bir kişinin tüm ziyaretçileri, görüşecek ailesi geldiği zaman çok yoğun bir sirkülasyon ve yoğun bir trafik var. Tüm hükümlülere ziyaret sürelerinde görüşme yaptırabilmemiz için bu süreyi ona göre idareler ayarlamaktadır, yani, zaman sıkıntısı bundan kaynaklanabilir ama hiçbir şekilde, mevzuat dışına çıkılması asla söz konusu değildir.

Başka bir başlık Sayın Başkanım, dilekçe çıkış numarasının verilmediğine dair iddialar ve değerlendirmeler yer almaktadır. Mevzuatımız gereğince hükümlü, tutukluların her türlü mektup, faks, dilekçe gönderme hakkı mevcuttur. Resmî kurumlara ve avukata gönderiliyorsa bu hiçbir şekilde denetime tabi olmaksızın gönderilmektedir, bunun dışındakiler de mevzuatta öngörüldüğü şekilde incelendikten sonra gönderilmektedir. Hâliyle, yoğun bir hükümlü, tutuklu sirkülasyonu ve dilekçe yazışma trafiği var, yani, bunların dilekçeyi verdiği dakikada hemen yazışmalar, malum, UYAP sistemi üzerinden yapılmaktadır. Hemen sisteme kaydedilip gönderilip numara verilmesi çok mümkün olamayabilmektedir. Yani, dolayısıyla dilekçeler toplanıyor, atıyorum bin küsur cezaevi var, bunlara birçok kişi dilekçe, mektup yazmaktadır. Bunları memur topluyor, görevli birime teslim ediyor, onlar sisteme kaydedip ilgili yerlere dağıtımını yapıyor. Yani, bundan kaynaklı gecikmeler olabilir ama mektubun ya da dilekçenin gönderilmemesi asla söz konusu olamaz. Eğer, somut olarak zaten benim falanca yere, cumhuriyet savcılığına yazdığım, adliyeye yazdığım, mahkemeye yazdığım dilekçe gönderilmiyor diyorsa zaten sistemde kontrol edilir, öyle bir durum olup olmadığı çok rahatlıkla anlaşılabilir ama eğer sakıncalı görülüp de gönderilmeyen mektuplar varsa da zaten buna ilişkin karar alınıp ilgili yere gerekli tebligat yapılmaktadır. Yani, dolayısıyla gönderilmeme veya yok edilme diye bir durum söz konusu değildir.

Evet, diğer bir mesele, hastane sevklerinde gecikmeler ya da kelepçeli muayene ile ilgili bir takım değerlendirmeler bulunmaktadır. Şimdi, malum, kurumlarımızda aile hekimliği sistemi bulunmaktadır. Aile hekimliği sistemine göre, bin ve üzerinde bulunan hükümlü, tutuklu personel mevcuduna göre tam zamanlı bir doktor görevlendirilmesi yapılmaktadır, daha fazlaysa takviye doktor görevlendirilmesi de yapılmaktadır ama binden azsa sayıya göre şu kadar yarım gün, bu kadar yarım gün doktor görevlendirilmesi yapılmaktadır. Kurumda işlemi yapılacak tüm tutukluların burada, aile hekimliğinde, muayenesi ve tedavisi yapılmaktadır ama kurum dışına sevk edilmesi gereken hastaların, durumuna göre ikinci basamak ya da üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına sevkleri yapılmaktadır. Burada, aile hekimliğinden kaynaklı çok fazla bir sıkıntı yaşanacağını zannetmiyorum çünkü aylık muayene sayılarına baktığımızda kurumda aşağı yukarı mevcudun yarısından fazla muayene sayısı karşı karşıyayız. Dolayısıyla, aile hekimliğinde fazla bir gecikme yok ama ikinci basamak kuruluşlara sevklerde malum, sevk edildiği birimden randevu ayarlanması, alınması, sevk yapılması belli bir süre içerisinde yapılmaktadır. Acil olanların tabii ki derhâl sevk yapılmaktadır ama acil olmayanların sevkleri alınan randevu zamanına göre yapılmaktadır.

Burada çoğunlukla kelepçeli muayeneye ilgili olarak da ciddi şikâyetler ve eleştiriler yer almaktadır. Bununla ilgili olarak, kurum içerisinde, aile hekimliği bünyesinde yapılan muayeneler zaten kurum içerisinde olduğu için böyle bir sıkıntı yok ama kurum dışına, hastaneye, devlet hastanesine ya da ikinci, üçüncü basamak sağlık kuruluşlarına yapılan sevklerde sevk işlemi Jandarma tarafından yerine getirilmektedir. Hâliyle, kelepçe uygulaması da Jandarma tarafından değerlendirilmektedir. Burada, tabii, Jandarma, ilk planda güvenlik kaygısıyla hareket ettiği için belki daha sıkı kelepçe uygulaması yapmaktadır. Yani onun değerlendirmesini Jandarma yapıyor.

Yine, muayene sırasında kelepçeli olmasıyla ilgili olarak da, bu konuda doktorun talep etmesi hâlinde kelepçeli muayene yapılmaktadır. Bazı hastalar bunu kabul etmedikleri için de kuruma geri dönmektedirler.

Şimdi, burada da, yaşanan birtakım güvenlik sıkıntıları nedeniyle bunun ayarlanması da tamamen doktor ve Jandarma tarafından yapılmaktadır. Örneğin, hükümlünün her ne kadar girişte, çıkışta üzeri aransa da doktor muayenesi sırasında bazen doktora saldırı girişimi ya da kaçma girişimi gibi olaylar karşısında biraz daha sıkı, sert tedbir alınabilmektedir. Yani bunun değerlendirilmesi de tamamen hastane ve Jandarma tarafından yapılmaktadır.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ama mevzuata uygun değil, doktor “Kelepçeyi çıkar.” dedikten sonra çıkarılması lazım.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Yani muhakkak, tabii ki. Yani mevzuat gereğince, doktor “Kelepçeli kalsın.” demedikten sonra çıkarılması lazım, evet.

Şimdi, mesela, Elâzığ Fethi Sekin Şehir Hastanesinde... 2019 yılında aile hekimliği bünyesinde toplam 11.728 muayene işlemi yapılmış, kampüs dışı hastanelere sevk sayısı da ortalama 4 bin civarındaymış.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Yılmaz Bey, isterseniz burada duralım, siz son cümlelerinizi söyleyin. Sonra, yine, sonuçta, size bir söz veririm. Belki son kısımda TRT 2 meselesi... Bu hafta sonu yine Hürriyet gazetesinde bir haber çıktı Komisyonumuzla ilgili, TRT 2’nin açılması konusunda. “Okyanusları geçiyoruz, küçük bir derede boğuluyoruz.” diye bir söz var. Ondan sonra, buna o kısımda cevap verirsiniz.

Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Tamam efendim, ben sayın vekillerimizin değerlendirmesinden sonra devam edeyim.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Kitaplar yok mu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kitaplar gelmedi ağabey.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Dur arkadaş, Bülent Ağabey bir dur ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bana gelmedikten sonra, mahkûmlara, tutuklulara nasıl gidecek ki?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Müsaade ederseniz, söz isteyen arkadaşlar var da ben önce...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Önce ben söyleyeyim söyleyeceklerimi Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Dur ağabey, dur ağabey; Başkanım, bir dakika...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – En fazla üç dört dakika.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Şimdi, hiçbirinizi dinleyemiyoruz çünkü sistem kapalı, buradan biz söz vereceğiz.

Galiba önce Ali Haydar Bey söz istemişti.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Önce ben söz istemiştim, kapandı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, ben açıklamamı yapayım, dana sonra...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Ben artık sizin yönteminizi biliyorum Sayın Vekilim, siz konuşuyorsunuz, gidiyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ne zaman gittim Başkan ya?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Sizi Komisyonumuzda tutmak için en sonuna kadar sizi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ne zaman gittim ben?

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Yanlış yapmaya başladın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İzin istemedim mi ben sizden Başkanım?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Estağfurullah efendim, ben izin istemenize saygı duyuyorum fakat Komisyonumuzda sizin değerli katkılarınızı almak istiyoruz. Size söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, şimdi, söz benim yani katkılar için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Şimdi, ben sözü Ali Haydar Bey’e veriyorum.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ben daha önce dedim galiba Sayın Vekilim eğer öyle değilse buyurun.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Yok, fark etmez.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Tamam, buyurun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Ebrü Hanım, buyurun.

Şimdi, böyle centilmenlik yapip...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Tamam, pozitif ayrımcılık yapalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani mazeret nedeniyle ayrıldıysam da Komisyondan, hepinizden özür dilerim; ben keyfi olarak Komisyon toplantısını terk edecek biri değilim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet, arkadaşlar, zaman, zaman, hatırlatıyorum yani. On ikide benim toplantım ama var ama...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Valla hepimizin işi var, Genel Kurul var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Vallahi, bundan önemli iş olmaz Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Tamam, biz de onun için buradayız.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Konuya artık bir girebilsek.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Tamam, mikrofon açık ya, konuya ben gireceğim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Konudayız zaten ya, bizim Komisyonumuz...

Buyurun Ebrü Hanım.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Ya, ben, öncelikle şunu söyleyeyim: Başkan, muhalefet şerhi yazacağım, önümüzdeki hafta içerisinde onu teslim ederim. Yani süre istiyorum bununla ilgili.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Ne kadar süre istiyorsunuz?

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Yani geçen seferki gibi çarşamba günü...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Tamam, biz, size cumaya kadar zaman veriyoruz.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Tamamdır.

Ben şeyi söyleyeyim: Elâzığ Cezaevi, en çok sorunun yaşandığı, bizim ziyaretimizden sonra da aslında bize sorunların yansımaya devam ettiği bir yer. O yüzden ziyaretimiz, daha önemli oluyor.

Şimdi ben, rapora ilişkin şeyi söylemeden önce, Genel Müdürün söylediği bir şey vardı -ben çok şaşırarak dinledim, öyle söyleyeyim- kameralarla, tuvalet ve banyo kapılarının gözlenmesini olumlayan bir yerden ifade etti bunu. Ben bunun çok doğru olmadığını, özel hayata girdiğini düşünüyorum. Şöyle düşünün: Cezaevi, evet, iyi ya da kötü, kabul edelim veya etmeyelim, orası o insanların yirmi dört saat yaşadığı aslında kendi evleri gibi alanlar. Dolayısıyla ev hâli dediğimiz hikâye -özellikle kadınlarda- çok fazla. Hani, banyodan çıkarsınız... Ben o banyoları biliyorum, cezaevinde kaldığım için cezaevi mimarisini çok iyi biliyorum; o banyoda kapının arkasına elbise asmak bile mümkün değil yani küçük bir şey vardır çünkü mesafe çok yakındır, ıslanır, havluyla ancak orada olur ve dışarı çıkıp dışarıda giyinmek zorundasınızdır ve bunun kameralarla izlendiğini düşünüyorum yani ölüm gibi bir şey demek oluyor. Kaldı ki şunu ifade edeceğim, kadın cezaevine gittiğimizde kadın mahpuslar

şunu söylediler: “Biz buna dair şeyleri kapattık, buna ilişkin, idare bize soruşturma başlattı. Bakanlık bizim yaptığımız şeye olumlu baktı ama biz buna rağmen idarenin bize uyguladığı disiplin cezalarını çektik. O disiplin cezalarına geri dönüşüm olmadı.” Ben bu konuda, güvenliğin özel hayatın önüne geçip insan mahremiyetini bu kadar engelleyen bir noktada değerlendirilmesinin çok doğru olmadığını düşünüyorum; bu, insan haklarına aykırı bir durum.

Şimdi, Elâzığ Cezaevi ve birçok cezaevinde aslında, keyfi uygulamaların çok yoğun yaşandığı bir süreçten geçiyoruz. Elâzığ Cezaevi, bunlardan bir tanesi. Mesela, hatırlarsanız, T Tipine ilk girdiğimiz koğuş adlılardı. Çok açık bir şey söylediler, “Müdür, içliklerimizi toplatmış.” dediler. Elâzığ gibi kış mevsiminin çok çetin geçtiği yerde içlikleri toplatmış ve şunu söylediler, dediler ki “Müdür, aslında bizden, mahpuslardan birini içlikle gördüğü için oradan sinirlenerek hepimizden toplattı.” Şimdi, insan hakları, yasa, mevzuat, yönetmelikler bir müdürün keyfine bakmaz; bakmaması gerekiyor. Yani sonuçta, kış koşullarının yoğun geçtiği bir yerde, herkesin dışarıda dahi çok rahat kullandığı şeylerin verilmiyor olması ve bunun bir müdürün keyfiyetine dayanması, bence, sorun. Revirler, yemeklerin kötü olması, kantin fiyatlarının yüksekliği, bunların hepsi genel şeylerdi ve aynı koğuşta bir şey dikkatimi çekti -ben, geçen hafta da ifade etmişim- biz çıkarken mahpuslar dediler ki: “Siz şimdi çıkıyorsunuz, muhtemelen cezaevi idaresi, bu koğuşu, sizden sonra aramaya gelecekler.” Ve nitekim biz kadın odasındaiken bizden sonra, daha biz cezaevi sınırlarındaiken aramanın girdiği teyit edildi. Ve ben, şeyi söyleyeyim, hani orada da kısmi gerginlikler oldu bu konu üzerinden. Şunu ifade etmek istiyorum: Elâzığ Cezaevi kötü koşulların ötesinde aslında fiziki müdahalenin, darbin ve şeyin gündeme geldiği bir cezaevi. Nitekim...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Kısmi gerginlik derken neyi kastediyorsunuz?

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Sizinle yani benim orada söylediklerimle ilgili, onu söylüyorum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bu, gerginlik değil, herkes fikrini söyledi.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Tamam, o şeyi söyleyelim. Hani...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Kimse kimseyi dövmedi.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Ben, gerginlikten onu kastetmiyorum zaten, dövmeyi gerginlik olarak tanımlamıyorum. O, daha ileri bir şey yani.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Dövme, şiddete giriyor.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Mesela biz -A Blok 19-B koğuşuydu- Saim Tufan, hepimizin önünde ifade etti: “Ben, avukat görüşmesinde sesim yükseldiği için süngerli odada şiddete maruz kaldım.” dedi.

Yine, Volkan Özgenç, gardiyanlar tarafından, herkesin gözü önünde dövüldüğünü söyledi ve buna şahitlik edenler oldu, bunu Komisyona bildirdiler. Ya, bu, hani benzer olayların yaşandığı bir cezaevi, orada da bize yansıyan şeyler oldu, onu söyleyeyim bu konuda. Hani “İşkenceye, kötü muameleye sıfır tolerans.” derken bunun uygulanması, yani hani kaba dayanın, bunun mahpuslar tarafından ifade ediliyor olması bile kötü, buna yönelik tedbirler alınması gerektiğini düşünüyorum.

Bir diğer nokta, kadın bölümünde de vardı, özellikle içerisine girip inceledik, süngerli oda hikâyesi, işte, sesin ve şeyin gelmediği. Hani edebiyatta bir kural vardır, bir şey görüldüğünde sonunda mutlaka onunla ilgili bir hikâye olmuştur. Yani hani cezaevi idaresi her ne kadar “Biz bunu kullanmıyoruz, çok çok olağanüstü bir durum, cinnet hâli olduğunda kullanıyoruz.” derse bile... İşte içliği gördüğünde canı sıkıldığı için, ondan rahatsız olduğu için içliği yasaklayan bir müdür, bir başkasını da çok rahat bir şeye gönderebilir yani gönderir, bunun garantisi yoktur. O süngerli odalar kapatılmalı orada. Bu, işkence ve

kötü muamelenin başka bir... Hani nasıl ki şeyi söylüyorsak –kamerasız- nasıl ki bu şeyi söylüyorsanız, “Özel bulundukları anlarda kamerayla izlenmeli ve olmalı.” diyorsanız, kamerasız, güvenlikten şeyin ve sesin olmadığı bir yerde süngerli oda kabul edilebilir bir şey değil.

Ya, ben çok detaylı ve uzun şeyler elde ettim. Şimdi bu dilekçelere numara verilmemesi meselesi, hani verildi, o değil de... Bize bazı şeyler gösterildi koşullarda, hani iade edilme biçimiyle ilgili bir rahatsızlık vardı. Şurada raporda da geçiyor ve şunu da ifade edeyim: Elâzığ Cezaevinde, mesela biz gittiğimizde mahpuslar dediler ki: “Bu hafta siz geliyorsunuz diye biz cumartesi pazar gazeteyi aldık.” Normalde özellikle Evrensel gazetesi cumartesi pazar verilmiyor, bu konuda hem kadın cezaevinde hem yüksek güvenlikli diğer cezaevlerinde bunlar ifade edildi, hatta şunu söyleyenler oldu, ben notlarıma bakarak söyleyeyim: “Bu hafta siz geldiğiniz için sohbet hakkımızı kullandık.” diyenler oldu. Biz hatta şu yorumu yaptık, dedik ki: “Cezaevine gelmemiz bile aslında bazı sorunları çözüyor demek ki.” Mesela toplu fotoğraf çekilmesine izin verilmeyormuş, 3 kişiden fazla toplu fotoğraflar çekilmiyor.

Kadın arkadaşlar yani kadın mahpuslar -C Blok 6-7-8- adli koştu sanırım- şunu söylediler: “Kapüşonlu, askılı, baskılı, yazılı, işte, üst, şal, kısa etek, kapri, tayt hepsi toplatılmış.” Ya, ben geçen de söyledim, bu kadın cezaevlerinde ilginç bir durum var, yani “kadına yönelik bir ayrımcılık” demek istemiyorum ama sorunların daha böyle yoğun yaşandığı, daha şey olan... Diyarbakır da öyleydi, Elâzığ Cezaevi de öyleydi. Mesela Elâzığ Cezaevinde kadınlar normal tutuklu olmalarına rağmen “Sadece beş saat havalandırmayı kullanabiliyoruz.” dediler. Mimari yapısıyla ilgili bir şey var. Aynı anda işte gün boyu kapı aslında kapı açılmıyor, vesaire olmuyor. Gittiğimiz odalardan birinde 2 yaşında bir kız çocuğu vardı, işte, rapora da yansımış –süt- yeterli besin almaması. Ve orada şunu ifade ettiler. Sonuçta çocukla beraber yaşıyorsunuz, çocuklar aslında sizden hediye ister, şey olur. Etrafındaki insanlarla bir ilişki hâli kuruyor. “Bizim çocuk için istediğimiz kıyafetler, hediyeler annenin adına gelmeyince bize verilmiyor.” dediler.

Şimdi, şöyle düşünüyorum: Ben de kaldım, bizim de yanımızda küçük çocuklar vardı, çocuklarla gün boyu ilişki içerisinde oluyorsunuz, “Ya, Ebrü bana şunu ver.” dediğinde ya da “Şunu istiyorum.” dediğinde, söz verdiğinde onu senin yerine getirmen gerekiyor, ya, bu çok insani bir durum.

Şimdi, bunu getirip bu kadar kalıplara sığdırmaya çalışmayı ya da hani bu konuda katı ve tutucu olmayı ben anlamıyorum. Zaten Mülkiye Hanım’la görüşmüştük, daha sonra kendisi tahliye oldu ve bizden sonra aynen o koşutta aslında çok yoğun aramalar yapıldığını söyledi, hatta çok kötü. Bizim kendi raporumuzda da geçiyor, Komisyon raporunda da geçiyor, “genel ve kısmi arama” adı altında aslında sürekli genel aramanın yapıldığı, çok detaylı, çok şey aramaların yapıldığı... Aslında sürekli, cezaevindekileri rahatsız etmeye çalışan bir durum var.

Çok detaylı, uzun şeyler var, ben biraz ilk elden bunları söyleyeceğim. Zaten, dediğim gibi, ben ayrıntılı muhalefet şerhini yazacağım. Ama tekrar ifade etmek istiyorum: Özellikle kaba dayanın, şeyin çok gündeme geldiği bir cezaevi Elâzığ Cezaevi bu konuda. Hâlâ da aslında sorunların olduğu bir yer.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Genel Müdürüm, bu, süngerli oda meselesi önemli. Bununla ilgili orada bir açıklama yapılmıştı, siz notlarınızı alın, gerekirse biz bu odanın kamera görüntülerini istiyoruz. Sayın Vekilin bahsettiği gibi, gerçekten böyle bir şey var mı? Çünkü orada sağlık sorunları olduğunu ifade etmişlerdi. Mehmet Bey, Yılmaz oradaydı, ondan sonra müdüre de sormuştuk; bu arada siz, olmazsa cezaevi yönetimiyle bir iletişim kurun bununla ilgili, toplantı bitmeden bir cevap...

Şimdi mi cevap vereceksiniz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – 2 cümle söyleyeyim, isterseniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ - Şimdi, süngerli oda kendisine ya da diğer mahkûmlara şiddet uygulama ya da zarar verme...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Risk alanı...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Süngerli odalar, zarar veren hükümlülerin sakinleşene kadar, geçici bir süre, doktor raporuyla kaldığı bir yerdir ve kamerayla izlenmektedir. Dolayısıyla, yani dediklerinizin bilgisini aldım ben, kontrol edeceğiz, zaten kaldığı süre içerisinde kamerayla kayıt altında, orada gerçekten şiddet uygulanıp uygulanmadığı anlaşılabilir rahatlıkla. Yani süngerli oda meselesi bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Bence sonra toptan bir cevap verin.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ - Tamam olur o zaman.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ederim.

Bunun için, biz önümüzdeki hafta muhtemelen Komisyonumuzda -İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda- bu konuyu ele alacağız, gerekirse bize CD'yle kamera görüntülerini getirin, izleyelim, bakalım. Ondan sonra, öyle mi değil mi... Evet, çünkü burada çok net olarak konuları mütalaa ediyoruz.

Buyurun Ali Haydar Bey.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) -Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, bu raporu hazırlayan arkadaşlarıma ben tekrar teşekkür ediyorum. Geçen, Diyarbakır raporunda da benzer şeyi yaşadık; bu raporda da ben hangi notu almışsam, not olarak hangi şikâyeti almışsam, bütün şikâyetler raporda yer almış, şikâyetlerle beraber kendince çözüm önerilerini de sunmuş arkadaşlar. Benden yana...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Komisyonumuz çalışıyor Ali Haydar Bey.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) - Evet, gerçekten teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gayet çalışıyor, benim korktuğum husus şu: Bu bazı mahkemeler doğru karar verince görevden alınıyor, korkarım bizim Komisyonu da görevden almasınlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Yok ya, öyle bir şey mi var ya. Biz iktidar olarak şeyiz ya.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Tabii, arkadaşların görevden alınmasından çekiniyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN - Arkadaşlar, bakın, Sayın Genel Müdürümüz ve heyeti burada, onlar zaten söylüyorlar yani.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Tüm mahkeme heyeti alındı Başkan, yapmayın yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Benim korktuğum bu, lağvedilebilir yani. Benim korkum bu yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Yok arkadaşlar.

Neyse Ali Haydar Bey.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Devam edeyim ben müsaadenizle.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Tabii tabii, bence de.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şunu söylemek istiyorum: Benden yana bir eksik kalmamış tespit anlamında. Çözüm önerilerinde ayrışabiliriz, çözüm önerilerinde benim ekleyeceğim şeyler olabilir ama genel anlamıyla güzel bir rapor hazırlamışlar, çok teşekkür ederim. Ama şu yanlış anlaşılmasın: Raporun güzel olması cezaevi koşullarının iyi olduğu anlamına gelmiyor, aksine bu yapılan tespitlerin de üzerine gidilmesi gerekliliği ortaya doğuyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Kesinlikle.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani, evet, güzel bir rapor ama cezaevi, özellikle Elâzığ Cezaevi en çok şikâyet aldığımız cezaevlerinden biri.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ağabey, nasıl üstüne gideceğiz, benim bu kitaplarım gelmedi ya.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Mahmut ağabey bir müsaade. Mahmut ağabeyin kitaplarını verin artık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani kitap listesi arkadaşlar, Komisyonun başında... Bana bu verilmezse ben bunu nasıl takip edeceğim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Ali Haydar Bey bir tamamlasın. Tecrübeli vekilimizsin ya sen.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ama bu tespitlerin çoğu pratikte de bir gerçek, öyle görünüyor, o yüzden bunların üzerine gidilmesi lazım. Tespitler çok doğru, rapor çok güzel ama cezaevinin koşulları gerçekten gördüğüm cezaevleri içerisinde en kötü olanlardandı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – En azından iddialar öyle.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Evet. Yoğun olarak, çok şikâyetler geliyordu, çok mektuplar geliyordu, temel sebebi aslında buradaki yoğunluk ve personel eksikliği. Böyle birçok sorunun kaynağı, cezaevlerinin çok yoğun olması ve personelin eksik olması, sağlık anlamında eksik olması, yönetmelikte belirtilen şartların bile uygulanamaması. Başka eksiklikler de var; yarım saat altında görüşler yapılıyor, personel eksikliğinden, sayı yoğunluğundan, gelenle gideni yetiştiremiyorlar, yer eksik, görüş alanı eksik vesaire, yetiştirmeleri de mümkün görünmüyor. Ama başka bir sebebi daha var -daha önce de söyledik- görüşlerin yarım saat ve bir saat arasında değil, direkt bir saat olarak ve sabit uygulanması, görüş mahalline girdikten sonra çıkana kadar herhangi bir kesintinin yapılmaması şeklinde de yeni yasal düzenlemelere ihtiyaç var. Tekrar etmeyeceğim ama aile hekimliğinde sayının 500'e düşürülmesi öngörülebilir, bin kişi yerine 500 kişiye bir aile hekimi şeklinde aile hekimi sayısı artırılabilir. Sevlerde, kelepçeli düzenlemelerde ayrıntılı teknik bir düzenleme yeniden getirilebilir yasal olarak ki hem doktoru hem jandarmayı hem mahkûmu bağlayıcı ama bunu da hani güvenliği sağlama gayesiyle, bir taraftan da hak ihlalinin o çizgisini koruyacak bir düzenlemeyi sağlamak zorundayız. Ayrıntıya girmeyeceğim ama şunu mutlaka yapmak zorundayız, bu tespitlerin tamamına katılıyorum, bir üst yazıyla, bir çözüm önerisiyle, mutlaka, bürokrat arkadaşların sırtında bu yükü bırakmadan, Sayın Adalet Bakanımıza da gitmeliyiz. Gitmeli ve "Bunlar bizim çözüm önerilerimizdir." deyip Bakanlığımız aracılığıyla da sonuç alma yoluna gitmeliyiz. Yoksa, bürokrat arkadaşlar, kendilerince iyi niyetli uğraşıyorlardır ama hem yönetmeliğe hem daha yukarıya takıldıkları için de bazı şeylere güçleri yetmeyebilir.

Burada, özellikle, kamerayla ilgili Sayın Genel Müdürüm söyledi ama mahkûmlar diyor ki: "Su çok az akıyor, çok sınırlı akıyor, biz 2 kişi banyoya giriyoruz bazen yetişsin diye." Sayın Genel Müdürüm de diyor ki: "2 kişi banyoya girerse bir güvenlik tehlikesi..."

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – "Banyo" demedi, lavaboyu söyledi.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Aynı yer galiba benim anladığım kadarıyla.

Bunlar zaten cezaevinde, bir hücrede, korunaklı, aramadan geçmiş falan... 2 kişi o suyu yetiştirmek için duşa beraber girmek zorunda. Bunu görüntülemek gibi bir gaye falan olamaz bence. Güvenlik, kabul, güvenliği sağlamak lazım ama böyle bir mahremiyeti engellemek de olmaz.

Şu kameralara bakın arkadaşlar, oradan zumlayabilirsiniz, görüş yönünü değiştirebilirsiniz vesaire. Orada kötü niyetli bir uygulayıcı bunu suistimal de edebilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Ben araya girmek istiyorum.

Sayın Milletvekilim, biz, mesela diğer cezaevlerinde banyonun kapısını gören kameralar görmemiştik, bazılarında vardı, bazılarında yoktu.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ama burada var mesela. Bir uygulama birliği de sağlanmalı, değil mi?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Düzce’de de vardı.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Bir cümle söyleyebilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Müsaade ederseniz, Genel müdür bir cümle söylemek istiyormuş.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ - Sayın Vekilim, şöyle: Diyelim ki köşede kamera var, burayı komple görüyor, böyle bir şey yani tüm tuvalet ya da banyo kapısının önüne kamera koyduk değil karşıya alt kısım belki yani giren, çıkan... Bu banyo saatleri dışında -banyo saatleri belli- tuvalete ya da banyoya girişi kastetmiştim. Bu tür kötüye kullanımı, suistimalleri, şiddet olaylarını engellemek, güvenliği sağlamak amacıyla yani burası ortak alan, kamera burayı komple görüyor, onun gibi bir şey düşünmek lazım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Cezaevinden cezaevine fark gördük Sayın Genel Müdürüm ve hürriyet ile güvenlik dengesini mutlaka gözetmek lazım. Bu, çok ciddi bir şey. Özellikle havluyla çıkmak zorunda kalan bir kadın mahkûmun... Göremez yani. Bu mu, bu mu; hangisi daha kıymetli güvenlik anlamında? Bence diğeri. Bunlara bence dikkat edilerek yapılabilir.

Şimdi, samimiyetle bir şey söyleyeceğim: Adli bir mahkûm, tek başına kalan bir mahkûm -hatırlarsınız, kısa boylu- “Ben buranın şeyini yaptım.” diyen, çeteden gelmiş galiba, öyle bir şeyler var, o mahkûm...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Tekirdağ’dan getirilen miydi?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bir mahkûm.

Özelde söyledi, çıkarken söyledi, o yüzden, rahatlıkla mevcut söyleme koşullarını da söylemek lazım, hepimiz duymadık, doğru, ben duydum. Bana, bir siyasi ile cezaevi müdürünün bir yakınlığı sebebiyle daha rahat, daha keyfi ve daha dikkatsiz davrandığını söyledi.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Nasıl? Anlamadım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şöyle: Cezaevi müdürümüzün bir siyasiyle yakınlığı sebebiyle...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Akrabalık gibi mi, duygusal mı?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Akrabalık.

“Daha rahat, benim sırtım güçlü, daha keyfi davranırım.” şeklinde bir iddiası oldu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – İddia, evet. Bu da bir iddia.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Acaba -bürokrat arkadaşlar bilir- böyle bir siyasi yakınlık var mı? İlk defa da burada dile getiriyorum, ilk defa da samimiyetle soruyorum. Bu cezaevinden...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Bence, siz, isimleri toplantıdan sonra verin, Genel Müdür...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Araştırsınlar, ismini de bilmiyorum, sormadım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Hangi cezaevi olduğu, kaç numaralı koğu olduğu...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – En son girdiğimiz...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Kurum hangisi?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Elâzığ.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Yani F tipi mi?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şöyle söyleyeyim: Çocuk bana şöyle söyledi: “Burada cezaevi müdürü bir siyasiyle akraba, o yüzden daha rahat, kimse dokunamaz...”

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Efendim, kayıtlara girmesi bakımından da söylüyorum, şöyle: Biz, orada galiba 4 farklı cezaevine girdik. Sizin gittiğiniz, notlarınıza bir bakın...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bakarım.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Tek kalıyorsa T tipidir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – T mi, çocuk mu, kadın mı?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Adli, tek kalıyor, çete, hatta kısa boylu, başka cezaevinden gelmiş bir çocuktu, ismini de yazdım, o sözleri çıkarken söyledi. Buradaki uygulamaların, genelde diğer cezaevlerinden daha farklı uygulamaların temel sebebinin o olduğunu söyledi. Bilmem, kimdir bilmem ama bürokraside bu bilinir yani mesela şu şunun akrabası denir. Var mıdır öyle bir şey? Kendileri bir değerlendirsinler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Tamam, doğru söylüyorsunuz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bunu da gayet iyi niyetle söylüyorum. Şikâyet fazla. Acaba bir yöneticinin “Benim sırtım sağlam.” deyip biraz daha keyfiyeti artırdığı olabilir mi? Olmamalı ama var mıdır? Bu iddia gerçek midir arkadaşlar? Bu sebep gerçek midir? Bence bunun araştırılması da lazım.

Teşekkür ederim tekrar emekleriniz için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet, biz teşekkür ederiz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Muhalefet olarak yapıcı muhalefet yapıyoruz farkındaysanız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ederiz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Çözüm önerileri üretiyoruz.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Biz yıkıcı muhalefet mi yapıyoruz?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hayır, o anlamıyla söylemiyorum. Sorunları tespit ettik, çözüm olarak da Adalet Bakanımıza mutlaka tek tek sayarak çözüm önerileriyle gitmeyi öneriyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ederim. Sağ olun Ali Haydar Bey katkılarınız için.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) - Sayın Başkanım, misafir olarak ben söz isteyebilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Önce hanımefendiye söz vereyim, daha sonra size söz vereyim.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) - Tabii tabii.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Evet, teşekkürler Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Sonra da sözü Gürsel Beye vereceğim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şimdi şöyle, doğrusu İnsan Hakları Komisyonu üyesi olmamız itibarıyla Cezaevi Alt Komisyonunda olmasak bile çok yoğun başvuru aldığımızı geçen toplantılarda da ifade etmiştim. Sonuçta vatandaş bizim alt komisyonun çalışma sistemini ya da ayrıntıları bilmez. İnsan Hakları Komisyonu üyesi ve bu sebeple şikâyetler, talepler, başvurular sadece Ebrü vekile değil, bize de geldiği için bu komisyonları takip ediyoruz

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Hepimize geliyor, efendim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Mesela, ben bizzat bunun için geliyorum. Yoksa emin olun herkes gibi bizde çok yoğunuz ve çalışmalarımız çok yoğun ama bu alt komisyon çok çok önemli, çünkü çok önemli bir mesaimizi alıyor. İnsan Hakları ihlalleri açısından da maalesef cezaevleri en çok hak ihlallerinin olduğu, olabile ihtimalinin güçlü olduğu ve tartışmaların yoğun yaşandığı bir alan, bunun böyle bilinmesini peşinen söyleyeyim.

Zaten, rapora ilişkin Ebrü Hanım söyledi, genel olarak katılıyorum. Emegine sağlık bu raporu hazırlayanların, önemli bir çalışma. Muhalefetimizin olması bu çalışmanın önemsiz ve değersiz olduğu anlamına gelmiyor. Tam tersine daha iyi olması ve şartların mevzuata, ulusal üstü belgelere daha da uyumlu hâle gelmesi için bir muhalefet yapıyoruz. Zira, Elâzığ Cezaevi gerçekten en çok başvurunun geldiği alanlardan biri. Ben, geçen hafta Genel Kurulda da ifade etmiştim, onu Elâzığ Cezaeviyle ilgili tekrar ifade etmek isterim. Mesela beni çok yoğun bir şekilde aileler aradı, avukatlar aradı; görüşten çıktıktan sonra aradılar. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne özellikle söylüyorum. “Mesela şu anda Elâzığ Cezaevinde görüşe gelen çocuklarımız, eşi -neyse- çok açık bir darp, kötü muamele, hatta sebebinin de işkence olduğunu söylediler.” Nedir sebebi dedim? Dediler ki: “Sayım sırasında ayağa kalkılmadığı zaman -hani bir direnç olduğu zaman- 10-15 kişilik gruplarla odalara, koğuşlara giriliyor ve bu şekilde bir uygulama yapılıyor.” Yeni çıkmıştı. “Başka ne var?” dedim. Arayanlar “Kitaplar verilmiyor, sadece eğitim kitaplarını alabilirsiniz” şeklinde bir beyan olduğunu söyledi. Ayrıca, depremden sonra çatlayan odalarda hâlâ kalan mahpusların olduğunu ve oda değişim taleplerinin reddedildiğini ifade ettiler ve “Odalarımızı değiştirin.” demeleri hâlinde, bu konuda bir direnç gösterdiklerinde de disiplin cezaları verildiğini söylediler. Hatta “Bu disiplin cezası sebebiyle eşimle uzun süredir görüşemedim.” dedi. Bunu bir not olarak yani Elâzığ Cezaevi olduğu için ifade etmek istiyorum. Yani, kaba dayak, kötü muamele ya da işkenceye varan uygulamaların hiçbir şekilde kabul edilemez olduğunu söylememe gerek yok sanırım. Cezaevlerindeki en önemli sorun alanları bunlar.

Hem Elâzığ Cezaevi için hem de bütün cezaevleriyle ilgili bize gelen ortak problemleri ifade etmek istiyorum. Hemen hemen bütün cezaevlerinden aldığımız mektuplar, fakslar, ailelerin söylemleri, avukatlarına ilettikleri; bir yayınların verilmemesi ortak bir problem alanı Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Raporumuzda da var bu muayene ve yayınlarla ilgili...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani, şöyle: Mesela, geçen toplantıda da ifade ettim, Genel Müdürlüğümüz buna ilişkin bir açıklama yaparsa... Yani şunu kastediyorum: Hakkında yasaklama, toplantı kararı olmayan, bir...

Neyse size anlatayım, benim böyle garip bir huyum var da, birine anlatmam lazım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Buyurun, dinliyoruz sizi. Siz bize bakmıyorsunuz Sayın Vekilim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani, bir kitap yasaklanmamışsa, toplantılmamışsa -sonuçta yasaldır, legaldir- bunlar neden verilmiyor? Yani bunun cevabını istiyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet, istiyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Gerçekten istiyorum. Yasak varsa hiçbir şey diyemeyiz, toplatma kararı varsa tabii ki diyemeyiz ama hukuken hakkında toplatma, yasaklama kararı olmayan her türlü yayın ve kitap, ne olursa olsun dağıtılır, alınabilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Meral Hanım, kayıtlara geçmesi bakımından, bu hangi cezaevinde, hangi koşutta ve hangi kitap olduğunu da...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şu anda 10 cezaevi sayabilirim, ortak sorun...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Hayır, şöyle: Bize de söylediler; bu, genel, soyut bir ifade olarak dile getiriliyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben adımı koyayım: Örneğin Elâzığ Cezaevinde “Sadece eğitim kitapları alıyoruz.” diye, bu son başvuruda söylediler. Silivri’de de bizzat gittik izledik. Bakırköy’de de... Evrensel, Yeni Yaşam, sol dergiler, hatta başka dergileri de söylediler, kitap adları söylediler. Bunu yazılı olarak da ben Komisyona bildirdim. Yani bu yayınlar alınmıyor. Evrensel hakkında bir toplatma kararı yok, Yeni Yaşam hakkında da yok -örnek olarak söylüyorum- neden alınmıyor? Bütün cezaevlerinde ortak problem.

Disiplin cezaları çok yaygın gelen bir şikâyet ve disiplin cezaları görüşmelere engel oluyor, telefon açmıyor, ailesiyle görüşemiyor, mektup yazamıyor...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hepsi birden engellenince iletişim sıfırlanıyor. Mektup, görüş, telefon hepsi yasaklanınca sıfır iletişim kalıyor ama çok kıymetli, mutlaka bir açık alan olmalı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler katkı için.

Başkan, bu disiplin cezaları şuna sebep oluyor: Mesela benim başvurum -şimdi yine hatırlatacağım- acil bir listem var nakil için. “Acil” derken, örneğin yirmi dört yıldır annesinin görmediği Ramazan Kıran var, bir hasta mahpus. Yirmi dört yıl ya, ne demek? “Efendim, disiplin cezası var.” diye sevkî yapılmıyor, daha önce de böyle birini söylemiştim.

Bu disiplin cezaları gerçekten neye dayanarak veriliyor? İletişimin sıfırlanması da temel hak ve özgürlükleri yok ediyor aslında, tamamen yok ediyor. Bunu soruyorum.

Kameralar çok önemli Müdür Bey, çok çok önemli. Yani sizi dinleyince ve güvenlik perspektifiyle bakınca anlamaya çalışıyoruz ama bu, anlaşılır ve kabul edilebilir bir şey değil. Cezaevine giren aranıyor taranıyor, üstünde başında... Saat verilmiyor ya! Ben Silivri’de üç ay kaldım, saatimi alabilmek için bir ay bekledim. Saatim ya! Çünkü diyor ki “Saatim içinde bir şey mi var? Buna rağmen niye banyonun kapısı izlenir? Çünkü bu söylendiği için söylüyorum. Mesela, en son, Giresun Espiye Cezaevinde -bunun da başvurusunu yaptım- “Odamızın içinde kamera var.” diyorlar. Odamızın içinde! Bunu da araştırmanızı istiyorum. Bu Giresun Espiye Cezaevinde ve “Biz odanın içinde rahat hareket edemiyoruz.” diyor. Yani ben kendim demiyorum, bunu arayanlar söylüyorlar.

Bu kamera meselesi çok hassas bir mesele; özel alan, sonuçta mahremiyet, kadınlar için daha da özgün. Bizim 2 vekilimiz bu sebeple yargılanıyor. Selma Irmak ve Çağlar Demirel havalandırmada askılı giymişler. Yani güneşe çıkar insan, kitap okur, uzanır, ne bileyim, bu özel bir alan çünkü ve bununla ilgili bir dava devam ediyor. Yani bilindiği için söylüyorum.

Bu konu da yasaya uyarlı değil, güvenlik her şeyin önünde değildir; zaten ne yaşıyorsak güvenlik anlayışımız ile demokrasi dengesini kuramamamızdan kaynaklanıyor. Bunu, ben, insan hakları savunucusu olarak söylüyorum, bunun sınırlarını çok iyi belirlememiz gerekiyor.

Bitiriyorum Başkan.

Bir de temel notlarım var. Afyon Cezaevine bugün bir heyetimiz gitti, Mehmet Ruştı Tiryaki vekilimiz de gitti çünkü dört gündür çok yoğun aranıyoruz ve avukat arkadaşları da gönderdik. Bilginiz vardır, Bandırma Cezaevinde Afyon’a bir sevk yaşanmış, bunların 4 tanesi Siirtli, benim vekili olduğum ilden. İsim de vereyim, biri Rüzgâr Turhan, biri Nizamettin Mahmutoğlu, biri Selman Esmer. Hani, somutlaşsın diye.

Bunların eşleriyle görüşüyorum, her gün beni 5 kere arıyorlar, bugün itibarıyla on yedi gündür telefon görüşmesi yapmamışlar ve ilk görüşmelerinde demişler ki: “Bizi Afyon’a getirdiler, çok kötü şiddet gördük, işkence gördük, özel eşyalarımızı almamıza izin verilmedi ve şu anda tek kişilik hücredeyiz.” Bu somut. Bugün heyetimiz gitti, Müdür Beyden de randevu aldık. Yani bu nedir gerçekten? Ben bunun bir an önce çözülmesini istiyorum. Ve arayan aileler diyor ki: “Bizi arasınlar, yaşadıklarını bilelim.” Bu kadar da büyük bir kaygı içindeler. Yani bu Afyon Cezaevinde ne oluyor gerçekten? Bu sevkler ne anlama geliyor? Bu ailelerin başvurularına da yanıt vermemiz gerekiyor. Ben komisyondan yanıt alamadığım için, heyet gönderdik, Müdür Bey’le görüştük, bugün vekil arkadaşımız da görüşecek. Bir de bu sevklerle ilgili benim bir listem var, çıkışta size vereyim, çok acil ve ivedi gerçekten.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) –Tümüyle insani durumlar yani tümüyle insani ve vicdani taleplerle sevk istiyorlar, biz de bunu destekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Biz teşekkür ederiz. Sayın Genel Müdürüm, Afyon Cezaevindeki, Sayın Vekilin bahsettiği o görüşle ilgili toplantı sonunda en azından cezaeviyle bir iletişim kurup sizden bir bilgi alabilirsek... Yani rica ediyoruz, bir arkadaşımız takip etsin.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Çok kısa Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sevk yapabilmek için hani, disiplin cezasının olmaması gerektiğine dair bir yönetmelik, bir şey mi var? Bu kıymetli çünkü...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Tamam, onu da soralım Sayın Hakverdi.

Bir dakika, bir not alalım, yoksa bitmeyecek, evet, zaman...

Şimdi, Gürsel Bey toplantının başından beri söz istedi, sonra Mahmut Bey’e, sonra da Oya Hanım’a söz vereceğim.

Kısa kısa olursa hepimizi dinleyeceğiz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Başkanım, ben şahsınızda hem Komisyon üyelerini hem Bakanlık bürokratlarını sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tabii, ben ilin milletvekili olduğum için Elâzığ’daki araştırmanın Alt Komisyona geldiğini duyunca hem raporu okudum hem de katılma gereksinimi hissettim. Öncelikle Komisyonunuzu kutluyorum raporda hem tespit hem de çözüm önerileri olduğu için. Doğal olarak Elâzığ Cezaevindeki aslında bu raporda belirtilen sorunların temelinde idari bir art niyetten kaynaklanan sorunlar değil, genelde kapasitenin üstünde hükümlü ve tutuklu olması ve personel sayısının azlığından kaynaklı sorunlar var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Yani bunlar giderilebilir mi? Giderilebilir.

Ayrıca Elâzığ Cezaevinin şöyle bir özelliği de var: Yalnızca Elâzığ’a hitap eden bir cezaevi değil, bölge cezaevi statüsünde. İşte orada terör suçlarından, uyuşturucudan, kaçakçılıktan, adli suçlara, tecavüzlere kadar bütün suçları teşkil eden insanların merkez olarak toplandığı yerlerden birisi.

Yani sonuç olarak, bence bu raporun içeriğini tartışmak yerine buraya eklemeler yapmak lazım. Mesela orada, cezaevinde üretime dayalı atölyeler var, insanların daha çok zaman geçirebilmesi için, meslek sahibi olması için bu atölyeler geliştirilebilir. Ayrıca açık cezaevimiz var, açık cezaevimizin mesela üretime dayalı bir kapasitesi yok, oradaki insanlar gün boyu zaman öldürüyorlar. Mesela Foça Cezaevinde olduğu gibi hayvansal ve tarımsal ürünlerin geliştirildiği bir bölge olabilir çünkü Elâzığ bir ova kentidir ve bu anlamda sorunu da yoktur.

Ayrıca Elâzığ'da sanıyorum gitmediğiniz bir cezaevi daha var, Çocuk İslahevi var şehir merkezinde. Çocuk İslahevi -benim dedem elli yıl önce orada hizmetliydi- şehrin merkezinde kalan eski bir yapı, bu depremden de etkilenmiş olabilir Sayın Genel Müdürüm, oraya baktırmanızda yarar var. Genelde de hep uyuşturucu kullanan çocukların bulunduğu bir cezaevidir orası, şehir içinde kalmıştır, orası geliştirilebilir, orayla ilgili yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulabilir. Zaman zaman ilin milletvekili olmamızdan kaynaklı bize de cezaevinden şikâyetler gelmiyor mu? Geliyor ama bunlara genelde biz avukat arkadaşlarımızı yönlendirdiğimizde, baktığımızda kısmen doğru şeyler olsa da aslında birçoğu hayali ve yanıltıcı bilgiler. İlin başsavcısı gerçekten bu konularda çok duyarlı, bugüne kadar bizim ilettiğimiz bütün bilgi notlarını, şikâyetleri değerlendirerek, aksaklıkları da gidererek, çözerek, varsa bir kusur, hata, onları çözerek, bize geri dönüşler yaparak sürecin takibinde bize de katkı verdi. Ama temel olarak bugün raporunuzda belirttiğiniz hususların gerekçesi Elâzığ'daki cezaevinin yoğunluğunun fazla olması, kapasiteden fazla hükümlü ve tutuklu olması ve personel sayısının azlığıdır.

Ayrıca, bu raporda bir şey daha var. Mesela, infaz koruma memurlarının sorunlarını bile yazmışsınız yani sözleşmeler ve kadrolular arasında da bir problem var, onların da giderilmesi lazım. Bu anlamda bu rapora katkı vermek bizim için de... Ali Haydar Bey zaten Komisyonunda yerinde de incelemeler yaptı, değerlendirmeyi de Komisyonumuzun adına zaten kendisi yaptı. Ben teşekkür ediyorum böyle bir rapordan dolayı ama bu raporun rapor olarak kalmaması, eksikliklerin ve öneriler doğrultusunda sorunların giderilmesini ben de bekliyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, başarılar dilerim.

Sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Biz teşekkür ederiz Gürsel Bey.

Şimdi, Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli Adalet Bakanlığının temsilcileri, basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Tabii, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2'nci maddesi infazın temel ilkelerini yazar: "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır."

Şimdi, burada, bu raporda başta Başkan olarak size ve milletvekili arkadaşlarımıza, bürokratların hepsine teşekkür ediyoruz emeklerinden dolayı. Burada ilave olarak neler eksik, nedir bu; bir de hani biraz önce bazı arkadaşlar söylediler yani burada evet, şikâyetler var ama bu şikâyetler gerçekten soyut mu veya somut mu; bunu çapraz bir sorgulama yöntemiyle doğrulayabilir miyim kendi kendime düşündüğümde?

Biliyorsunuz, her ilde, her valiliğin bünyesinde izleme kurulları var. Şu anda benim elimde 21 Ocak 2020 tarihli Elâzığ Valiliğin Cezaevleri İzleme Kurulu Raporu ve aynı şekilde 16 Ekim 2019 tarihli, yine bu şekilde 2 Ekim 2019 tarihli... Takdir edersiniz ki bu izleme kurulları aylık olarak

çalışıyorlar, aylık raporlar düzenliyorlar. Bu aylık raporlara baktığımızda, hemen şu şekilde, 21 Ocak 2020 tarihli raporda ve onun ekinde aynı zamanda 10 Ocak 2020’de... Tabii, o 21/1’de bizim İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuza geliyor. Esas Elâzığ İl Kurulunun Raporu 10 Ocak 2020 tarihli. 1’inci sayfada diyor ki: “Cezaevinde, sadece Elâzığ’da 22 TV kanalı izleniyor.” Yani bu herhâlde bir tane televizyon kanalı, onun da adı “22 TV” diye...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Hayır, 22 kanal var yani.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hayır, sayısal olarak 22 tane var.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Tek kanal değildir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Ya, 50 tane kanal bile var yani gittiğimizde herkes...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama istedikleri kanalların verilmediği, istedikleri kanalları seçme, tercih etme haklarının bulunmadığı... Radyolar daha önce verilmiş, sonra toplatılmış ve en az çekecek şekilde yeni bir düzenleme yapılmış. Kendilerine süreli ve sınırsız yayınların çok sınırlı olarak verildiği ve araya böyle çok büyük masaların konulması sebebiyle açık görüşte aileleriyle kucaklaşamadıkları...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Sarılamadıklarını...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, sarılamadıkları... Bir de eşyalar var, mesela semaver gibi aletlerin çok pahalı olduğu, bunları alamadıkları ve cezaevinde... Mesela, bir hanımefendi -Mevlûde Doğruca- yapılan görüşmede çocuklar için yani annesiyle birlikte kalan küçük çocuklar için Elâzığ’da ancak 3,5 TL harcama yapabildiklerini, diğer cezaevlerinde 10 TL harcama yapıldığını, cezaevi idaresinin bu konuda bu izni vermediğini... Yani bir çocuğun bakımı için, sağlıklı gıda alması için niçin 10 TL’ye izin vermiyoruz ki? Yani bu 3,5 TL’nin kriteri ne? Bu hakikaten çok önemli bir husus.

Aynı şekilde, yine raporun devamında, 2’nci sayfasında açlık grevinde olan bazı mahkûmların sıvı besin maddeleri tüketmesi gerektiği ancak bunların verilmediği yani ayran, yoğurt, meyve suyunun kantinde olmadığı şeklinde şikâyetlerin olduğu yazıyor.

Herhâlde Keban’da ayrı bir cezaevi var, orada da ranza ve dolapların paslı olduğu... Keban’da ayrı bir cezaevi mi var bilmiyorum tabii ki “Keban K2” diye geçiyor.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Keban’da adliye binası yok, cezaevi olduğunu da sanmıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Var mı arkadaşlar?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Var, Keban’da küçük bir cezaevi var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki.

Keban K2 tipi cezaevinde ranza ve dolapların paslı olduğu, herhangi bir etkinlik ve hobi çalışmasının olmadığı... Hatta, mesela biraz önce Gürsel Bey’in dediği gibi, hobi anlamında burada gemi, saat vesaire yapımı için hobi atölyeleri yapmadıklarını, kantindeki fiyatların dışarıdakinin neredeyse 2 katı olduğunu belirtmişler. Yani bunlar benim kendi özel notlarım değil, bunları bizzat raporun kendisinden okuyorum.

Yine, aynı şekilde, 16/10/2019 tarihli rapordaysa deniliyor ki: “Nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri gerekiyor.” Yani nakille ilgili eğer peşin ödeme yapmazsanız... Ya arkadaşlar şimdi, kalkıp beni Şanlıurfa’daki cezaevinden Edirne’ye gönderiyorsanız veya beni Ankara’dan alıp Hakkâri’ye gönderiyorsanız...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Resmî gönderimi devlet karşılıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya arkadaşlar anladım. Ben isteğimle mi cezaevinde kalıyorum. Sosyal devlet niçin var? Sosyal devlet burada niçin var? Bakın, arkadaşlar bu işin gülünecek, komiğe alınacak hiçbir şeyi yok. Bakın, burada, İnfaz Kanunu’muzun 2’nci maddesi diyor ki: “İnfazın temel amacı kişinin sosyalleşmesini teşvik etmektir.” Bu amacın içerisinde bu var. Yani ben Ankara’da suç işlemişim, kalkıp beni alıyorsunuz Şırnak’a, Hakkâri’ye gönderiyorsunuz. Bu sosyalleşmeyi beni, ailemle, çevremle, bağlarım koparak yapamayız ki. Oradan da buraya gelmek için “Mahmut, hadi para yatır.” Ben kendi isteğimle gitmedim ki oraya.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bu tespit doğru.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben bunu söylemeye çalışıyorum arkadaşlar.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Kapasiteden kaynaklanıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet anladım.

Devam ediyorum. Yani bu mümkün olana kadar, masraf meselesi, gideri karşılama meselesi... Bizim İnfaz Kanunu’nun 2’nci maddesindeki esas amaca, sosyalleşme amacına aykırı olduğunu söylemeye çalışıyorum ben.

Burada, aynı şekilde mesela Hüseyin Olan hak ihlallerini burada belirtiyor; sosyal etkinlik saatinin yetersiz olduğu, kırk beş dakikaya çıkarıldığı, görüşmede ziyaretçiyle yakın bir şekilde görüşemediklerini, kitap sayısının artırılmasını istediği... Ve benim kitaplarım ne zaman gelecek Sayın Genel Müdürrüm? Yani bu liste eğer bana gelmiyorsa, benim bu talebim milletvekili olarak yerine getirilmiyorsa acaba tutuklu ve hükümlü talepleri nasıl yerine getirilir? Yani bu çok meşru. Hatta benim talebimin dışında...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – En kısa zamanda Sayın Tanal basın açıklaması yapacak, biz de yanında duracağız. Eğer milletvekili bir kitap listesi istiyorsa ve gelmiyorsa, ondan sonra mahkûmlar ne olacak?” diye... O zaman sen düşün Yılmaz Bey kardeşim!

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Tamam Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet teşekkür ediyorum, kitap meselesi önemli.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiyor Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başlıklar şeklinde sayıyorum.

Bir: Annesiyle kalan küçük çocuklara başka cezaevlerinde 10 TL yardım yapılırken yani kendi hesabında para alırken burada 3,5 TL yardım yapılmıyormuş, bunun artırılması lazım.

İki: Elâzığ Cezaevinde -yine bu raporlar da geçiyor- çamaşır makinesi yok. Biraz önce arkadaşlar dediler, banyolarda çamaşır askısı yok, çamaşır askısı kantinde satılıyor ama oraya konulmuyor, izin verilmiyor.

Üç: Cezaevine verdikleri şikâyet ve talep dilekçeleri, cevap alamadıkları konusu yine bu şikâyet dilekçelerinde de var yani sadece arkadaşların düzenledikleri raporlarda değil. Çapraz sorgu anlamında il izleme kurulunun raporlarında da var bu değerli arkadaşlar.

Dört: Cezaevinde açlık grevi yapanların yanına işte bu bahsettiğim sıvı gıdalarla ilgili...

Beş: Cezaevinde geceleri infaz koruma memurlarının kasıtlı olarak çok gürültü yaptıklarını, kapılara duvarlara vurduklarını ifade etmişler. Yine bu raporlarda geçiyor.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Niye onlar da uyumuyor mu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bilemem, arkadaşlar, bu raporlarda geçiyor. Siz de alın okuyun.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Resmî rapor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, benim bir tespitim değil yani.

Cezaevi görüşüne gelenlerle aralarına büyük masalar konulduğunu, ziyaretçilerle yakınlık kuramadıklarını, kucaklaşamadıklarını işte, karı koca, eşler, çocuklar, aile bireyleri...

Kadın cezaevinde, psikolojik sorunları olan mahkûmlarla aynı odada kaldıklarını ve bunlardan olumsuz etkilendiklerini şikâyet edenler var yine aynı şekilde. Kadın cezaevinde çocuklarla aynı ortamda kalındığı için sigara içen mahkûmlardan çocukların rahatsız olduğunu, sigara içenlere ayrı bir yer tahsis edilmesini istemişler yine bu raporlarda. Cezaevindeki dolapların ve ranzaların çok eski ve paslı olduğunu belirtmişler. Bu da çok enteresan yani hakikaten önemli bir sosyal sorun; mesela, kadın cezaevinde makyaj malzemesi bulundurulmasına izin verildiği hâlde orada bulunan Trans LGBTİ bireylere bu verilmemiş, satılmıyormuş. Neden? Efendim, senin sadece kimliğin mavi. O kimliğin gerinden dolayı bunlara bu malzemeler satılmıyormuş.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Elâzığ’da mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Elâzığ’da, evet evet. Bu raporlarda yazıyor yani.

OYA ERONAT (Diyarbakır) –Öyle bir koğuş var mıydı? Ben görmedim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var, işte, burada açıklıyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Tanal.

Arkadaşlar, teşekkür ediyoruz.

Bu iddialara kesinlikle cevaplarınızı bekliyoruz.

Şimdi Sayın Eronat konuşacaktır.

Buyurun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Hocam, Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Bakanlığın değerli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Zaten raporda her şey var, sayın vekillerimizin de dediği gibi, sorunların anası bir sorun olduğu için öbürleri domino taşı gibi ona bağlı olarak ilerliyor çünkü birçok sorun kalabalıktan kaynaklanıyor. Özellikle yemeklerin azlığı, 2 ekmeğin yetmediği, gene, 1 bebeğin yemeğinin az olması konusu çok dile getirildi.

Benim burada bir iki şahsi notum var, onu dile getireceğim. Mesela A19 koğuşu, koğuşun adı “Tarafsız PKK Koğuşu” bu, onların koyduğu bir isim, Diyarbakır Cezaevinde de karşılaşmıştım bu isimle. Siyasi cezasını bitirmiş ama on bir yıllık adli cezasını siyasi gibi yatan bir mahkûm varmış.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Onu görüştük biz, çözdük.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Öyle mi? Peki, tamam, o zaman bundan benim haberim yok, özür diliyorum.

Yine, tarafsız PKK koğuşunda 1 kişi “Dağda on bir ay kaldım -bu, aslında cezaevini pek ilgilendiren bir konu değil ama ben dile getireyim-kendim teslim oldum, üç yıl altı aydır yargılanıyorum, benim durumumdakiler ailelerine kavuşuyor.” dedi. Hüseyin Hocam, bu benim için önemli yani dikkat çeken bir nokta.

Geri kalan aldığımız bütün notlar zaten raporda var.

Bir de bir üzüntümü belirtmek istiyorum, lütfen HDP üzerine alınmasın, bu araştırma önergesini hangi parti verse üzüldüm. Şimdi, geçen hafta mı, bir önceki hafta mı, cezaevlerini araştırma önergesi verildi. Ya, biz ne yapıyoruz burada? Biz çok iyi bir Komisyonumuz, Başkanımız, milletvekillerimiz,

Komisyon üyelerimiz, çalışanlarımız, çok iyi bir şekilde, tarafsız bir şekilde de çalışıyoruz. Hani, ayrıca, aralarla da olsa ben yaklaşık on yıldır Meclisteyim ve bu cezaevi komisyonu da kaç yıldır çalışıyor? Bu bir şahsi sitem diyeyim, niye böyle bir araştırma önergesi verildi?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Meclis gündemine geldi mi?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Evet, Meclis gündemine de geldi. Yani biz çalışmıyor muyuz burada, bir araştırma komisyonu niye kurulsun?

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Biz teşekkür ederiz.

Ömer Faruk Bey’e söz vereceğim, sonra söz almayan Bülent Bey, Osman Bey ve İbrahim Bey de mikrofonlarına basarsa onlara da sonra söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, benim sizden ricam, bizim hak ve hukukumuzu korumakla siz yükümlüsünüz. Yani onun için bu konuda desteğinize ihtiyacımız var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Kesinlikle. Gazete, kitap listesi...

Buyurun Ömer Faruk Bey.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

Şimdi, raporu okudum ama maalesef raporda eksik olan hususlar var, ben de Elâzığ Cezaevi ziyaretindeydim. En başta, Elâzığ Cezaevine gittiğimizde de söyledik, öncesinde de, Elâzığ Cezaevi çok farklı, sanki özel bir cezaevi. Telefonla birçok cezaevini arıyorum ama Elâzığ Cezaevi tek bir defa bile ne benim ne de diğer vekillerimizin telefonuna çıkmıyor. Elâzığ Cezaevinde bunu sitem olarak müdürlere de söyledim. Cezaevi ziyareti sonrası yine değişen bir şey olmadı. Yani bu, inanılmaz bir şey, vekiller bu konuda uyarı yaptığı hâlde bürokratların böyle rahat tavırlarını anlamak mümkün değil.

Cezaevinde dilekçelerin buharlaştığı yönünde mahpusların şikâyetleri var. İdareye gitmediği için, ombudsmanlığa gittikleri zaman, ombudsmanlık “Niye idareden geçmedi?” diye kabul etmiyormuş. E, idarede buharlaştınca yapacak bir şey yok.

Yirmi beş dakikayı geçmeyen görüşler var maalesef.

Berbere gidemiyorlar, berber koğuşa geliyor, bunu özellikle belirtmek gerekiyor.

Bozuk saat meselesi, görüş alanında bir bozuk saat meselesi var ama sanırım cezaevi “Bir pil parası yok.” diye o bozuk saati orada tutmuyor, özellikle bozuk olarak duruyor. Ben inşallah değişir diye düşünüyorum ama sanırım biraz kasıtlı olarak o bozuk saat orada duruyordu.

Yine, raporda geçmeyen ve ziyaret esnasında tüm vekillerimizin vicdanını sızlatan bir mahpusun görüntüsü vardı; bu, rapora nasıl girememiş anlayamıyorum. “Veysel Avunan” isimli bir mahpus, tüberküloz menenjit geçirmiş. Zaten çok uzun süreli sevk gecikmeleri olan bir hastaydı, bana bir yıldır şikâyetleri geliyordu. Gecikmeler sonrası tüberküloz menenjit olmuştu, beyin zarlarını tüberküloz mikrobi sarmıştı ve şahıs beyin zarlarındaki probleminden dolayı bacakları tutmaz bir hâldeydi, ayağa kalkıp yürüyemiyordu. Koşuş arkadaşları -tüm arkadaşlar hatırlar- onu sırtlarına alıp 2’nci kattan tuvalete indirdiklerini, ortası delik bir sandalyeye oturtup büyük abdestini yaptırdıklarını, tualeti temizlediklerini, daha sonra sırtlarına alıp yatağına çıkardıklarını söylüyordu. Mahpus bu durumdan dolayı çok mahcuptu, arkadaşları da “Biz bunu Allah rızası için yapıyoruz ama yapmakla mükellef değiliz aslında, buna bir çözüm bulunması gerekir.” diyordu. Hepimizin içini sızlatan bir manzaraydı. Maalesef bu insanın infaz erteleme başvurularında bir gelişme olmadığını biliyoruz. Oradan Kayseri Bünyan Cezaevine gönderilmiş. Hastanın durumu daha da; bilinci daha da bulanıklaşmış ve daha da kötü olduğu ailesi tarafından bize bildirildi. Bu kişi hâlen mahpus.

İyi olanı da söylüyoruz biz. Diyarbakır Cezaevinde Zeki Bektaş'ın çok kötü durumunu görmüştük, bizim ziyaretimizden bir hafta sonra infaz erteleme almıştı. Veyssel Avunan'da da böyle bir şey bekliyorduk ama hiçbir gelişme olmadığını gördük. Yine, cezaevine girişlerde iç çamaşırı aramaları, yaşlı kadınların sütyenlerine varacak derecede, onları ağlatacak derecede iç çamaşırı aramasının yapıldığını söylüyorlardı. Aşırı iletişim yasakları; yani hem mektup hem telefon yasakları söyleniyordu.

Eski vekilimiz Mülkiye Birtane tahliye edildi fakat söylediği bir konu rapora girmemiş maalesef, çok ciddiye, çok önemliydi. Bu kişi bir de eski vekil ama buna rağmen hastaneye sevklerde aşırı kötü muameleden dolayı iki ayrı kanser hastalığı olmasına rağmen hastaneye gitmemeyi tercih ettiğini söylüyordu. “Ben bu kötü muamelelere uğramayı düşünmüyorum, o yüzden hastaneye gitmeyi bıraktım.” dedi. Ve yine, yerlerde yatan hastalar, 10 kişilik odada 21 kişinin kaldığı yerleri gördük. A blok 7'nci koğuştta “Akraba olmamıza rağmen aynı koğuşa verilmiyoruz. Bize niye böyle bir kötülük yapılıyor?” diyen mahpuslar vardı. “Hani, aynı koğuştta olsak ne olacak, diğer koğuştta akrabam var.” diyordu. Yine, mahpuslara 2 ayakkabı hakkının tanınması sıkıntılı bir konu. Kırık diş; mesela “Dişim kırıldı, üç haftadır diş hekimine gidemiyorum, beş aydır kanal tedavisini yaptıramıyorum.” diyen mahpuslar vardı, bunlar rapora girmemiş.

Suriye'deki çatışmalar sonrası kötü muamelelerin, yani dış siyasi gelişmelerin iç muamelelere yansıdığı yönünde mahpusların şikâyetleri vardı. Sakarya Üniversitesinde hukuk okuyan bir mahpus, Elâzığ'dan Sakarya'ya defalarca nakil istediğini ama bu nakil gerçekleştirilemediği için imtihanlara giremediğini ve kazandığı hukuk fakültesini okuyamadığını söylüyordu. Yani, bu çok bir şey mi? Elâzığ'dan Sakarya'ya gönderirsiniz mahpusu, hukuk fakültesini okur. Cumanaz Hasan isimli Suriye'li bir kadın mahpus sekiz aydır devlet koruması altında ve çocuklarıyla görüşemediğini söylüyordu. Mahpuslar, hastaneye gidişte ringde çok bekletildiklerini söylüyordu. Yine, haftalık on saat -bakın, bu da çok önemli- ve 10 kişiyle yapılması gereken sohbet hakkının 6 kişiyle ve kırk beş dakika yapıldığı... Yani, gayet önemli bir ihlal var, 10 kişiyle on saat yapılması gerekirken 6 kişi ve kırk beş dakika yapılıyor.

Şimdi, açıkçası, biz Diyarbakır'ı da gezdik Elâzığ'ı da. Hani, hak yememek lazım. Diyarbakır biraz daha, nispeten iyiydi ama Elâzığ Cezaevi oldukça kötü bir cezaevi. Havalandırmaların üstü Diyarbakır'da kapalı değil, Elâzığ'da kapalı, yani kuş bile aşağı inemiyor ve mahpusların bir kısmı “burası çok özel bir cezaevi, burası Elâzığ cumhuriyeti” diye bir tabir kullanıyordu. Yani, sizin de denetiminizde olmayan bir cezaevi mi acaba diye sormak isterim.

9 Ağustosta Diyarbakır Barosu: “Elâzığ'da darpla ilgili birçok vaka var.” Onlar da rapora geçmemiş. Bire bir isimle -şu isim bu isim- mahpuslar bildirdi “Darbedildik.” diye ve 9 Ağustos 2019'da Diyarbakır Barosu gibi saygın bir kuruluşun Elâzığ Cezaevi için hazırladığı bir rapor var. Mahpuslarla görüşülmüştü ve bir rapor hazırlandı. Bununla ilgili soruyorum ediyorum kaçınıcı kezdır, hiçbir gelişme yok. Soruşturma ne aşamada, ne yapıyor, koca Diyarbakır Barosu boşuna mı rapor hazırladı? Zaten bize yaptığı tavrın aynısını Elâzığ Cezaevi müdürleri Diyarbakır Barosu yetkililerine de yapmış. Bu ziyaret esnasında hiçbir yetkiliyle Diyarbakır Barosu yetkilileri görüşememiş ve rapora onların görüşleri girilmemiş. Bunlar da çok ciddi hususlar.

Nakil konuları gerçekten çok üzücü. Yirmi beş, yirmi altı saat uzaklıktan gelen, yıllardır akrabalarının gelemediğini söyleyen insanlar var. AİHM kararlarında aslında Türkiye cezalandırıldı. Mahpusun ailesinin ikamet ettiği ilden başka bir yerde tutulması hakkında Türkiye ceza aldı ama buna rağmen binlerce mahpus bu büyük zorlukları yaşıyor, kimisi çok çok daha ağır sorunları olmasına rağmen yaşıyor.

Yine 0-6 yaş çocuklar açısından sorun büyük. Orada da koğuşlarda gördüğümüz çocukların fizyolojik ve psikolojik sorunlarının olduğunu çok açıkça gördük.

Ben bitirirken özellikle şunu söylüyorum: Geçen hafta da Diyarbakır Cezaeviyle ilgili benim bir konuşmamda itiraz gelmişti. Diyarbakır Cezaevinde “Hewi” isimli bir çocuğun -annesini emerken- cezaevinin kötü koşullarından dolayı annesinin onu eve göndermesinden dolayı kekemelik yaşadığını ve kalıcı bir kekemelik rahatsızlığı yaşadığını söylemiştim, buna itiraz edilmişti. Ben ayrıntılı notlarımı baktım. Bilgi olarak size söylemiş olayım. “Semra Akgül” isimli Diyarbakır Cezaevindeki bir mahpus bu durumu yaşamış, kendisiyle ayrıntılı görüşme notlarını da iletebilirim. Bizim söylediklerimizde herhangi bir gerçek dışı beyan olamaz, isimleriyle de hepsini ispatlamış durumdayız.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bizden ayrı görüşürseniz biz bilemeyiz ki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ediyoruz Ömer Faruk Bey, sağ olun.

Arkadaşlar, Sayın Genel Müdürüm; sayın vekilin söylediği hususlar önemli. Ben de kayıtlara geçmesi bağlamında şunu ifade etmek istiyorum: Sayın vekilin bahsettiği yaşlı hanımların ayrıntılı üst aramasına dair bizim bir şeyimiz olmadı. Eğer böyle bir iddia varsa, bunlar iddiadır, bununla ilgili sizden özen ve dikkat istiyoruz, bir cevap istiyoruz.

Diğer taraftan, bu Hewi bebekle ilgili konu geçen bir toplantıda bir daha gündeme geldi. Bununla ilgili sizden de ayrıntılı bir değerlendirme istiyoruz. Bunu biz de duymadık yani bunlar da kayda girsin.

Bizim burada yaklaşımımız çok açıktır; Fırat’ın kenarında bir kurt kuzuyu kapsa hesabı bizden sorulur. Biz zaten girişte de bu meseleye nasıl yaklaştığımızı ifade ettik. Ama bizim burada politik görüşlerimiz, ideolojik görüşlerimiz insan hakları meselesini perdelemeye başlarsa o zaman bizde farklılıklar ortaya çıkar.

Ben, şimdi Sayın Afyonkarahisar Vekilimiz İbrahim Bey’e söz veriyorum.

Buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri ve Bakanlığımızın değerli bürokratları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Başkanımızın girişte söylediği gibi, “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın”a ek olarak “Yaratılanı severiz Yaradan’dan ötürü” demek istiyorum Yunusça. Çünkü neticede burada, içeride hangi suçtan olursa olsun yatan tüm herkes bu devletin bir vatandaşı.

Ben Komisyon raporunda gerçekten çok ciddi ve titiz yapılan bu çalışmadan ve bu rapordan dolayı tüm arkadaşlara da teşekkür ediyorum.

Yalnız şunu özellikle kayda girmesi anlamında söylemek istiyorum: Burada ısrarla ve inatla “mahpus” denilmesiyle ilgili olarak ben daha önceki konuşmalarında da söylemişim, mahpus, hapsedilmiş kişi demektir. Burada hapsedilen kimse, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bağımsız mahkemelerinin verdiği kararla bir hüküm almış ya da tedbiren tutuklanmış kişilerdir dolayısıyla hükümlü ve tutukludur. Bunun bu şekilde kayda girmesini özellikle rica ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz tutsağa karşı çıkıyorsunuz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Kasten söylendiği kanaatindeyim. Sadece şahsi kanaatimi söylüyorum. Bu kelimenin özellikle...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – İnsan hakları kuruluşlarının hepsi “mahpus” diyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben o zaman bunu da eleştirmiş olayım. Ben bunun bir parti tarafından kasten söylendiği, hapsedilmiş kişi anlamında... Sanki burada hapsedilen değil, burada hükümlü ve tutuklu anlamında bir kural var, karar verilmiş bir şey. Ben şahsi fikrimi söylüyorum, beğenirsiniz, beğenmezsiniz. Bunun özellikle bir grup tarafından kasten söylendiği kanaatindeyim. Bunun da kayda girmesini rica ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – “Bir grup” dediğiniz bir partidir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika lütfen...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben dinledim sizi. Benim şahsi görüşüm.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Doğru değil yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet, toplantının sonuna geliyoruz, fikrini söyledi. İbrahim Bey, diyor ki: “Bir kavram setiyle konuşalım.” Sayın Tanal açtı mevzuatı, kanunu, yönetmeliği; onu ifade ediyor. Vekilimizin görüşüdür.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Osman Gülaçar Bey, tekrar söz size gelmişken size de Van’daki çığdan dolayı taziyelerimizi bildiriyoruz, acınızı paylaşıyoruz. Yine Gürsel Bey’e de Elâzığ’daki deprem için taziyelerimizi bildiriyoruz. Allah devletimize, milletimize bir daha böyle acılar yaşatmasın diyorum.

Söz sizin Osman Bey, buyurun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben de sevgililerimi, saygılarımı ifadeyle başlıyorum.

Yaklaşık iki hafta geçti, üçüncü haftaya giriyoruz. Elâzığ ve bizdeki çığ hadisesinden sonra 4-5 ayrı programda, 4-5 ayrı şehirde gittiğim programların tamamında önce Elazığ sonra Van’daki çığ faciasını gündeme getirerek orada vefat edenlere Fatihalar okutmuştuk yani hüznümüzü ifade etmiştik. Rabb’im yaşatmasın. Depremi ben şahsen 3-4 kere yaşamışım yani en ağır şekilde. 76’lardan bu yana bizdeki depremler ağır oluyor. O zaman vefat eden insanımızın sayısı 5 binlere ulaşmıştı, Muradiye merkezli bir deprem. Sonrasında işte 2011’deki büyük deprem, Elazığ depremi... Bunların hepsi bize acı veren şeyler. Rabb’im yaşatmasın. Zor, ağır imtihanlar.

Şimdi, biz Komisyon olarak gitmiş olduğumuz illerde yapmış olduğumuz incelemelerde, özellikle son bir iki rapordur raporların çok daha düzenli hâle geldiğini görüyoruz. Yani burada muhalefet şerhi koymak isteyen arkadaşlar da aslında çok fazla bir muhalefete gerek kalmadan zaten hepsini almış. Dolayısıyla ikinci bir itiraza da gerek kalmadan arkadaşlar ifade ediyorlar görüşlerini, bu açıdan güzel.

Ben, Sayın Genel Müdürümüze, heyetine sadece şunu ifade etmek isterim. Biz, insan hakları konusunda özellikle cezaevleriyle ilgili Türkiye olarak epey bir mesafe aldık yani geçmişle mukayese edemeyecek kadar güzel mesafeler almışız. İşte, yerelde, cezaevindeki bir infaz koruma memurunun veya orada görevli olan bir müdürün bunu baltalamasına müsaade etmememiz lazım. Genel kurallarımız var, o genel kurallar çerçevesinde sorun yaşanmıyor yani diyelim ki, tamamına yönelik bir uygulama var. Burada biz de veya işte o tutuklu, hükümlü olan insanlar da, aileleri de, herkes de bunu ortak bir şekilde kabul ediyor ama biraz daha öze indirgenip işte “A cezaevindeki şu infaz koruma memuru” veya “şuradaki infaz koruma memurları” gibi diye başladığında... Veya işte bir cezaevinin müdürünün oradaki kötü veya şahsi yanlış uygulamaları, bunlara özellikle bizim genel müdürlüğümüzün müsaade etmemesi lazım. Bu kadar güzel çalışmalara, bu kadar büyük hizmetlere gölge düşürülmesine müsaade edilmeden inşallah daha da çıtayı yükselterek hem tutuklu, hükümlülerimizin hem de onların ailelerinin gidiş gelişlerinde daha az sorun, daha az mesele olmasını gündeme getirerek ifade ediyorum yani ben bu noktada sizlerin gayretine de şahitlik ediyorum çünkü biz size yaptığımız isteklerde, taleplerde geri dönüş de alabiliyoruz. Bu da bizim açımızdan güzel, sevindirici bir durum. İşleri şahsileştirmeden veya

o adamlara da müsaade etmeden yolumuza devam edelim inşallah çünkü 2023'e kadar bu Komisyon, sizler, birlikte, beraberce belki daha bir çok cezaevini ziyaret edeceğiz, daha birçok rapora imza atacağız. İnşallah, gittikçe daha güzel, daha değerli bir sürecin olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Teşekkür ediyorum ben de Değerli Vekilimize.

Şimdi oylamaya geçiyoruz değerli arkadaşlar.

Yılmaz Bey, siz zaten konuştunuz. Gelecek hafta tekrar toplantı yapacağız. Başta Sayın Tanal'ın kitap talebi, TRT 2 ve değerli vekillerin birtakım iddiaları oldu. Bunlarla ilgili...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kitap listesi yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Rapor için tekrar ben Komisyonumuza teşekkür ediyorum. Bizim her ağzımızdan çıkanı kayda alan çok değerli raportör arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Elâzığ raporumuzu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Evet, şerhler var.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Toplantı tarihini de...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Ebrü Hanım, Taner Bey beni uyardı. Önümüzdeki hafta muhtemelen perşembe günü -ya çarşamba ya perşembe günü- Komisyonumuzda Diyarbakır ve Elâzığ raporunu tartışacağız, oylayacağız.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Pazartesi vereyim o zaman.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Pazartesi, salı günü alırsak mutlu oluruz.

İki duyuru yapmak istiyorum: Pazartesi günü Komisyon üyelerimizle Kırıkkale Cezaevine gitmeyi planlıyoruz.

Bülent Başkanım, buyurun.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, izninizle bir konuyu ifade etmek istiyorum.

Bazen Adalet Bakanlığının temsilcilerinden ricada bulunuyoruz; bakın, talimat vermiyoruz, gerekirse talimat verdirtiriz. Bize ayda yılda bir bize talep geliyorsa, o talebi iletiyorsak, “ama”larla, “fakat”larla, “lakin”lerle biz geçirtiliyorsak bunu gündeme getiririz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Bunu kabul edemeyiz Sayın Vekilim.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Biz diyoruz ki: Cezaevinde saldırıya uğruyor mahkûm, cezaevi müdür yardımcısı da müsaade ediyor öbür tarafa. Bu adamı memleketine getirin demiyoruz, yakın bir çevresine verin diyoruz veya bu mahkûmu serbest bırakın demiyoruz, bu adamı Rize'den alıp başka bir yere verin diyoruz. Vermedikçe adama baskı ve saldırı oluyor. Bu adamı cezaevinden çıkarın demedik kardeşim. Ben bu içeride yatanı da tanımıyorum. Benim seçmenim telefon açıyor, ricada bulunuyor. Yani bunu talimatla mı verdirtelim biz? Lütfen, bize her defasında... Ben Cezaevi Komisyonundayım, cezaevlerini ziyarete de gitmem bundan sonra. Eğer bizim böyle masumane bir ricamız da kabul olmuyorsa Komisyondan da çıkarım çünkü beni mahcup etmeye hakkı yok.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – İsim belli mi?

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) - Ben bildirdim Mehmet Bey'e. “Ama”lar, “lakin”ler... Olmaz canım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Bülent Hocam, Değerli Milletvekilim, bu sehven olmuştur. Ben bunun asla...

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Yok. Bu kaçınıcı defa oluyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Sayın Vekilim, size karşı olan bu muamele hepimize karşı...

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Bak, hep ricayla arıyorum. Olmaz yani.

EBRÜ GÜNEY (Mardin) – Size cevap veriyorlarmış, bize cevap da vermekten...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Arkadaşlar, bu kabul edilemez; Yılmaz Bey, Mehmet Bey...

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Hayatımda ilk defa böyle karşı gelerek konuşuyorum ama mecbur kaldım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Vekillerimizin bu sorularına yazılı cevapları rica ediyoruz. Bir sonraki toplantıda bunlarla ilgili geri dönüşleri bekliyoruz.

Arkadaşlar, toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.14

